

«У Білостоці формується певна стабілізація». Розмова з вчителькою Олександрою Іванюк

У 2003 році старанням українських діячів виник перший пункт навчання української мови у Білостоці. Усе почалося від двох міжшкільних груп при Початковій школі № 12. Зараз ситуація набагато краща ніж 19 років тому. Про сьогодення навчання української мови у столиці Підляського воєводства говорить учителька Олександра Іванюк.

Людмила Лабович: У Білостоці навчання української мови ведеться вже майже 20 років. На початку рідної мови вчилася восьмеро дітей, зараз – понад 70. Як сьогодні виглядає ситуація навчання в місті?

Олександра Іванюк: Зараз у Білостоці навчання української мови відбувається у чотирьох місцях – у двох садочках і двох початкових школах. Це: Громадський садочок «Ангелятка» при Православній парафії Святого Духа, Самоврядний інтеграційний садочок № 26, Громадська початкова школа св. Кирила і Методія та Початкова школа № 9 в Білостоці.

Це різні пункти та різна в них специфіка праці.

Так. Якщо йдеться про садочок № 26, це міжсадочковий пункт навчання, у якому заняття відбуваються раз на тиждень ввечері. Там збираються діти з різних садочків, з цілого міста. Тепер у групі маємо дев'ятеро дітей різного віку – від 2,5 до 7 років. Буває, що на заняття приходять ще діти з першого класу початкової школи, бо наприклад української учиться брат або сестра. Ми не маємо нічого проти, якщо діти хочуть вчитися, та у своїх школах не мають такої можливості.

Така різноманітна група – це користь для менших дітей, які щойно починають навчання у садочку. Буває, що на заняття української мови приходять діти, які ще взагалі не ходять до садочка, але приїжджають тільки на українську мову. Вони інтегруються і це перші кроки, щоб звикнути до садочка, навчитися функціонувати в групі.

Я б сказала, що в нас на заняттях така сімейна атмосфера. Тут діти дуже інтегровані. Старіші знають, що мають помагати меншим. Окрім того інтегруються батьки. Заняття тривають 2-3 години, буває, що батьки чекають на дітей у садочку. То час порозмовляти, обмінятися думками.

В «Ангелятках» є інша ситуація, тому що на заняттях української мови маю тільки дітей, які ходять до православного садочка. Уроки відбуваються до полудня, тобто є набагато легше вчити ніж пізно ввечері, як у міжсадочковій групі. Коли всі діти є на місці, краще зорганізуватись, є більша систематичність та ефективність.

У цьому році на заняттях у православному садочку маю 11 дітей різного віку. Тут я майже не зустрічаюся з батьками, буває, що деяких зовсім не знаю. Але інтеграційну роль сповняють різні заходи, наприклад, «Інтеграційний пікнік», вечори колядок.

Якщо йдеться про школи – православному та дев'ятку, то вони знаходяться у добрих місцях, у центрі міста. Це великий плюс.

У дев'ятці є так, що багато батьків записують дітей спеціально до тої школи лише тому, що там ведуться заняття української мови. Треба, однак сказати, що до шкіл у центрі Білостока не так легко дістатися. Проте, якщо хтось хоче записати дитину на українську мову, то теж аргумент, щоб прийняти до школи.

У Початковій школі № 9 у Білостоці української мови вчиться зараз 33 дітей. Вони поділені на групи, у яких вчать діти більш менш такого самого віку, наприклад, учні першого класу разом з учнями другого. Часом є так, що на заняття хоче записатися дитина, яка в третьому класі, але ніколи не вчилася української мови. Звичайно, є така можливість. Наприклад, маю зараз багато дітей з другого класу, які в минулому році не вчилися української мови. Їх настільки багато, що вдалося створити цілу групу.

У Громадській початковій школі св. Кирила і Методія в Білостоці я вчила кілька років тому. Можна сказати, що цій школі специфіка праці подібна, як у дев'ятці.

Зараз Початкова школа № 9 гуртує найбільшу кількість дітей, які вчать української мови в Білостоці. Однак навчання ведеться в ній недовго.

Так, але треба сказати, що в дев'ятці існував раніше міжшкільний пункт навчання української мови, в якому вчилися діти з інших шкіл у Білостоці. Це функціонувало, як у садочку № 26. На жаль, була дуже мала група. Заняття відбувалися ввечері, діти були просто втомлені, та з кожним роком їх меншало.

Потім дирекція школи мала таку думку, щоб зорганізувати уроки української мови для дітей зі школи. Виявилось це супер ідеєю, я просто дивуюсь, бо записалося багато дітей, навіть таких, які не розуміють української мови. Багато з них не має вже ніякого зв'язку з селом, їхні дідусі не розмовляють говіркою, є також діти з католицьких сімей, однак батьки підписують декларації, що українська – це їхня рідна мова. Інші діти бачать, що друг або подруга ходять на заняття української, та самі хочуть записатися. Видно, що їм уроки подобаються.

Ми виїжджаємо, берем участь в екскурсіях, майстер-класах. Пишемо проекти, отримуємо гроші, наприклад, з Міста Білостока. Стараємося просто, щоб уроки української мови були привабливими.

Ти не лише вчителька, але також керівник фольклорного ансамблю «Добрина». У якій мірі помагає на заняттях те, що співаєш?

Спів мені допомагає, бо дякуючи пісням можна дітей швидше навчити нових слів, вимови. Діти самі хочуть співати і виступають. Організуємо «Вечір колядок» та інші заходи, на яких вони можуть виступити з віршиками, піснями. Діти охоче та з ангажуванням підходять до виступів, бо можуть показати свої знання.

Це теж форма переказування місцевої підляської традиції.

Стараюсь відноситись до традиції, показати не так літературну мову, але підляську говірку – що в нас своя цікава, вартісна мова, багата традиція. У тому році вчила дітей старовинну колядку «Граї, коню», яку на Підляшші співали під час колядування маленькому хлопчику. Дітям пісня дуже сподобалось, навіть ще в лютому її співали.

Треба сказати, що маєш доволі широкий огляд теми навчання української мови на Підляшші. Ти сама починала її вчитися в Початковій школі в Черемсі, потім продовжувала в міжшкільному пункті навчання в Білостоці, та згодом працювала в цьому ж міжшкільному пункті, до того в усіх садочках і школах Білостока, та навіть в садочку і школі в Більську-Підляському. Дивлячись на всі установи, в яких ведуться уроки української на Підляшші, яка, на Твою думку, найбільш оптимальна модель навчання?

Найбільш ефективно все проходить у Більську-Підляському, як у школі, так і в садочку.

У Садочку № 9 у Більську-Підляському української мови вчиться дуже велика кількість дітей, значно понад сотня. Я сама вчилася української мови в невеликих групах, також починала працювати як вчителька з невеличкими групами. Та коли стала вести заняття у садочку в Більську-Підляському, це був величезний виклик, бо треба було працювати з групами, в яких було навіть 26 осіб. В таких групах навчання треба організувати по-іншому, інакше проводиться гри і забави. Там просто інша динаміка праці, більше зусиль треба вкласти в тримання дисципліни, але й видно великі ефекти.

У Початковій школі № 4 в Більську-Підляському є українські класи, багато дітей вчиться української мови, та можна сказати, що українська мова – це підстава. Я мала можливість вчити в тій школі, коли ще в ній працювали гімназійні класи. Це великий досвід, бо в класах було багато учнів, була більша систематичність у підході до навчання, більше контрольних робіт, окрім того учні більше старалися, бо ж вони були в українському класі.

Напевне український клас це дуже добра справа, бо діти є в тому самому віці, всі вони на більш менш подібному рівні, коли йдеться про знання мови. Важливо і те, що всі починають від першого класу та кінчають навчання української разом із закінченням школи.

У групах у Білостоці буває по-різному. Для прикладу, в дев'ятці багато дітей, які вчать української мови, є в спортивному класі.

У четвертому класі в них багато уроків, спортивних тренінгів і багато залишає навчання. Тобто на рівні класів 1-3 дітей на уроках є багато, та в четвертому вже менше.

Найважче, коли заняття відбуваються у міжшкільних групах, у яких є діти різного віку, з різним знанням мови. Заняття відбуваються пізно та ввечері діти є просто втомлені. Найліпша модель – це звичайно навчання в українських класах.

Чи попри всі недоліки навчання в Білостоці має шанс розвиватися?

Думаю, що так, бо хоч не можемо рівнятися з Більськом-Підляським, то маємо теж свої переваги. Наприклад, у невеликих групах у Білостоці краще працювати та з більшою користю для дитини. До кожного можна підійти індивідуально, кожного окремо перепитати, та не треба витратити багато зусиль, щоб була дисципліна.

Дивлячись на сьогоднішній стан навчання, то думаю, що в Білостоці формується певна стабілізація. Це дає перспективу, що в майбутньому навчання української мови буде тут далі розвиватися.

Дякую за розмову.

Розмовляла Людмила Лабович